

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze diplomové práce

Trh práce v Ústeckém kraji, okres Louny

Bc. Hana Poláčková

© 2018 ČZU v Praze

Souhrn:

Cílem diplomové práce bylo zjištění a vyhodnocení vývoje situace na trhu práce ve zvoleném okrese Louny ve sledovaném období 2007-2016. Dále posouzení státní politiky zaměstnanosti v rámci daného okresu a charakteristika vybraných regionálních projektů. V analytické části byl charakterizován Ústecký kraj s okresem Louny, srovnán podíl počtu nezaměstnaných ve vybraném okrese na celkovém počtu nezaměstnaných v České republice. Závěr práce se věnuje vyhodnocení práce jako celku a na základě získaných dat jsou zde obsaženy návrhy na vylepšení či jiné řešení zjištěné situace na trhu práce v okrese Louny.

Klíčová slova:

trh práce, nabídka práce, poptávka po práci, zaměstnanost, politika zaměstnanosti, nezaměstnanost, mzda

Cíl a metodika:

Hlavní cíl diplomové práce bude zaměřen na data a poznatky týkající se zaměstnanosti a nezaměstnanosti, vývoj trhu práce a výdaje na státní politiku zaměstnanosti. Data budou získána za Ústecký kraj, okres Louny a za celou Českou republiku ve sledovaném období 2007-2016, v době, kdy se práce zpracovávala nebylo možné získat údaje za rok 2017. Součástí sledovaného období bude i rok 2009, kdy naši ekonomiku ovlivnila krize v ČR a bude tak možné sledovat vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti před a v průběhu ekonomicko-hospodářské krize a zároveň sledovat další vývoj po skončení této krize. Tento stanovený hlavní cíl bude dále rozpracován pomocí dílčích cílů.

Teoretická východiska budou vycházet z prostudování odborné literatury, dokumentů a materiálů, které se týkají trhu práce. Navazující analytická část bude vycházet z prostudování webových stránek a dokumentů Ministerstva práce a sociálních věcí, dále také z dostupných dokumentů, statistik a osobních schůzek na kontaktním pracovišti Ústeckého kraje – Úřad práce Louny. Získaná data budou analyzována a zpracována formou tabulek, grafů a podpořena dílčími informacemi v příloze diplomové práce.

Teoretická část:

Trh práce je součástí trhu výrobních faktorů. Za výrobní faktory nejčastěji v ekonomice označujeme práci, půdu a kapitál. Na trhu práce, stejně jako je tomu u ostatních trhů v tržní ekonomice, se střetává nabídka s poptávkou a při protnutí nabídky práce (S) a poptávky (D) po práci se trh nachází v rovnováze (E). Pokud na trhu práce přesahuje nabídka pracovní síly poptávku po pracovní síle, dochází k nezaměstnanosti. Subjekty poptávky jsou nejčastěji firmy. Subjekty nabídky práce jsou nejčastěji domácnosti. Politika zaměstnanosti je součástí hospodářské politiky. Pomocí makroekonomických veličin se snaží o vytvoření rovnováhy na trhu práce, je členěna na aktivní a pasivní. Mezi nástroje pasivní politiky zaměstnanosti patří zejména podpora v nezaměstnanosti. Pasivní politika je zaměřena na dočasně nezaměstnané. Nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou například rekvalifikace. Mezi nejvýznamnější představitele APZ patří Ministerstvo práce a sociálních věcí, dále jen MPSV a Úřady práce ČR, dále jen ÚP. Finanční a hospodářská krize započala již v roce 2007 v Americe, avšak ekonomiku ČR zasáhla až v roce 2009. V ČR HDP v roce 2009 kleslo na -4,8 %.

Praktická část:

Ústecký kraj se nachází v severozápadní oblasti území České republiky. Počet obyvatel se pohybuje okolo 821 000. Pro svou diplomovou práci jsem zvolila konkrétně okres Louny. Tento kraj je velmi znám svou vysokou nezaměstnaností. Počet obyvatel okresu Louny neustále kolísá, avšak většinu sledovaného období se drží kolem 86,5 tisíc. Ústecký kraj se svými okresy se řadí na druhé místo v nejvyšším počtu nezaměstnanosti. Celý okres Louny je nejvíce zaměřen na průmysl, a to konkrétně automobilový (vznik průmyslové zóny Triangl). V okrese Louny jednoznačně převažuje poptávka po práci nad nabídkou práce. Podíl nezaměstnaných osob byl nejvyšší v roce 2010 (10,94%), nejnižší v roce 2015 (7,15%). Z níže uvedené tabulky č. 1 lze konstatovat, že nejpříznivější podmínky pro uchazeče byly v roce 2016, kdy v přepočtu bylo pouze necelých 5 zájemců na jedno pracovní místo. Naopak v době ekonomické krize připadalo na 1 volné pracovní místo v přepočtu 27–30 osob. Naopak nejvyšší nárůst byl zaznamenán mezi roky 2008 a 2009, počet uchazečů na jedno místo vzrostl o 19,3 osob.

Tabulka 1 Vývoj počtu zaměstnaných a nezaměstnaných 2007-2016

Rok	Počet obyvatel	Uchazeči o zaměstnání	<15 let; >64 let	Zaměstnaní	Volná pracovní místa	Počet uchazečů na 1 volné prac. místo
2007	86 710	4 860	24 799	57 051	766	6,3
2008	87 197	4 624	25 026	57 547	591	7,8
2009	87 263	6 147	25 394	55 722	227	27,1
2010	87 220	6 495	25 643	55 082	172	37,8
2011	86 782	6 044	26 295	54 443	199	30,4
2012	86 613	6 402	26 850	53 361	303	21,1
2013	86 378	6 811	27 382	52 185	380	17,9
2014	86 463	6 166	28 100	52 197	407	15,1
2015	86 399	5 007	28 771	52 621	886	5,7
2016	86 346	4 433	29 444	52 469	985	4,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z Portálu MPSV (údaje k 31.12.)

Mezi největší zaměstnavatele na Lounsku patří průmyslová zóna Triangl, která se rozkládá na původním vojenském letišti v Žatci. K 31.12.2017 bylo v průmyslové zóně zaměstnáno celkem 3 663 osob. Firmy plánují vytvořit v roce 2018 celkem 874 nových pracovních pozic. ÚP Louny vede APZ velmi účinně, v posledním roce sledovaného období se snížil počet uchazečů na 4 433 osob a vzrostl počet volných pracovních míst na 985. Což je nejlepší prognóza za celé sledované období, přesto je míra zaměstnanosti stále nízká, na jedno volné pracovní místo připadalo celkem 4,5 uchazečů. Celkové výdaje na APZ v celé České republice za sledované období byly ve výši 50 641 132 tisíc Kč. Ústecký kraj využil 14,68 % z celkového rozpočtu na APZ v ČR. Ústecký kraj poskytl nejvíce peněžních prostředků na PPZ v roce 2009 a v roce 2010, celkově ve výši 2 386 587 tisíc Kč, a to z důvodu nástupu ekonomické krize do ČR. K 27.2. 2018 ÚP Louny nabízí celkem 439 volných pracovních míst. Průměrné výdělky se každým rokem zvyšují. Nejnižší průměrná hrubá měsíční mzda byla v roce 2007 (22 563 Kč), nejvyšší v roce 2017 (29 158 Kč). Ke zvýšení zaměstnanosti přispívají také regionální individuální projekty, které byly financovány z konkrétních Evropských fondů. Nejvíce projektů probíhalo v období 2009-2012 v důsledku dopadu ekonomické krize a vysokému nárůstu nezaměstnaných osob. Pro účely diplomové práce bylo vybráno pouze několik projektů se zaměřením na různé konkrétní cílové skupiny. Jednalo se například o tyto projekty: Restart Louny, V padesáti nekončíme, První šance mladým bez vzdělání, Cesta dlouhodobě evidovaného uchazeče k zaměstnání.

Závěr:

Míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji k 31.12.2017 (5,39 %) je vyšší, než je míra nezaměstnanosti v celé ČR (3,8 %). Vybudování průmyslové zóny nabídlo Lounsku a přilehlým okresům několik tisíc pracovních míst a do budoucna se hodlá zóna rozšířit až na 9 000 pracovních pozic. Dle mého názoru průmyslová zóna má možnost velmi pozitivně ovlivnit budoucí nezaměstnanost a vést k jejímu poklesu v okrese Louny. Je zde vysoká pravděpodobnost, že nezaměstnaní nemají kvalifikaci na pracovní pozice, které budou nově vytvořeny a proto by se měl ÚP Louny zaměřit na zajištění rekvalifikací v oborech, které jsou potřebné pro získání zaměstnání v Trianglu a úzce spolupracovat s jednotlivými společnostmi a tím jim tak poskytnout kvalifikované pracovníky. ÚP Louny by se měl zaměřit na kvalitnější spolupráci s místními školami, zaměstnavateli a absolventy škol. Pokud ÚP bude zprostředkovávat více praxí pro žáky či absolventy u místních zaměstnavatelů, mohla by se zvýšit jejich šance v budoucnosti při umisťování na trhu práce. Největším problémem mladých osob je nedostatek praxe, kvalifikace a zkušeností. Dalším možným problémem jsou špatně zvolené vysoutěžené rekvalifikace. Z analýzy vyplývá, že po absolvování rekvalifikačních kurzů našlo uplatnění na trhu práce pouze necelých 50 %. Většina absolventů zůstala v evidenci úřadu práce. Počet zájemců o rekvalifikaci každým rokem roste, což značí zájem uchazečů o umístění na trhu práce. Vysoutěžené kvalifikace podporované ESF se každý rok opakují, ÚP Louny by se mohl zaměřit na jinou oblast rekvalifikačních kurzů. Ze zvolených rekvalifikací roku 2016 vyplývá, že největší zájem je o řídičský průkaz skupiny C (75%). Úřad práce by se měl zaměřit více na rekvalifikační kurz pro získání řídičského průkazu skupiny C. Z analýzy také vyplývá, že nejvíce nezaměstnaných osob má základní či nižší střední vzdělání bez maturity. Stále klesá zájem osob o vyšší vzdělání, důvodem může být i vzdálenost vysokých škol, ÚP by mohl motivovat uchazeče příspěvkem na dojíždění do škol v jiných okresech či krajích. Z uvedených analýz vyplývá, že je velmi nízká zaměstnanost žen v daném okrese, v průměru okolo 40 % ze všech zaměstnaných osob. Důvodem může být také to, že ženy mají v průměru o 20-26 % nižší průměrný hodinový výdělek než muži. Pro úspěšné zvýšení zaměstnanosti žen by se měla snížit platová diskriminace žen na trhu práce. Dále by ÚP by mohl navrhnout opatření, která by vedla ke zpřísnění podmínek při nároku na podporu v nezaměstnanosti. Spousta občanů nevyvíjí aktivitu při hledání nového zaměstnání a přesto každý měsíc pobírají podporu, jsou tedy nezaměstnaní dobrovolně.

Použitá literatura:

- **BRČÁK J., S. S. (2013).** *Mikroekonomie - teorie a praxe.* Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o.
- **BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. (2014).** *Makroekonomie - teorie a praxe.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o.
- **BROŽOVÁ D. (2003).** *Společenské souvislosti trhu práce.* Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ.
- **EUCHADEMAISON Claude-Daniele. (1995).** *Slovník ekonomie a sociálních věd.* Praha: EWA Edition.
- **HOLMAN R. (2011).** *Ekonomie.* Praha: C.H.BECK
- **KOFROŇOVÁ, O. K. (2003).** *Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti.* Brno a Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- **KOTÝNKOVÁ M., N. O. (2003).** *Lidské zdroje na trhu práce.* Havlíčkův Brod: Tiskárny Havlíčkův Brod.
- **KUCHAŘ, P. (2007).** *Trh práce - sociologická analýza.* Praha: Karolinum.
- **MANKIW N. Gregory. (2015).** *Principles of Economics.* CENGAGE Learning.
- **RIEVAJOVÁ E., a. k. (2009).** *Trh práce a politika zaměstnanosti.* Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM .
- **SAMUELSON P., N. W. (2007).** *Ekonomie.* Praha: NS Svoboda.
- **Zákon o zaměstnanosti č.435/2004 Sb.**